

TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI

Pentru Teatrul Național din București, pentru regizorul Andrei Șerban și trupa de actori care au realizat O trilogie antică, vara care a trecut (demult la apariția revistei noastre!) nu a adus «binemeritata odihnă după un an de muncă» ci binemeritata (și strălucită) confirmare internațională a unui succes important. La Milano (între 2 și 6 iulie) și la Paris (între 25 iulie și 2 august) Trilogia a fost ovaționată de un public seară de seară mai numeros, seară de seară mai entuziast.

Invitată de Centrul de Cercetări Teatrale din Milano și, respectiv, de conducerea Festivalului «Paris Quartier d'Été», trupa românească a trecut «prin spăngi, prin fum, prin mii de baionete» (și nici nu glumim cine știe ce dacă ne gândim că, în drum spre Italia, camioanele cu decoruri și costume au fost blocate în Iugoslavia, chiar în ziua izbucnirii războiului civil și au fost necesare intervenții

CORESPONDENȚĂ DE LA

«... O TRUPĂ CUM NU S-A MAI VĂZUT...»

Cuvintele cuprinse în titlul acestor însemnări au fost extrase dintr-un articol publicat în «Le Monde» din 27 iulie sub semnătura lui Olivier Schmitt. Se referă la trupa Teatrului Național din București, și citarea lor mi s-a părut cel mai bun (sau, în orice caz, cel mai limpede) început pentru o relatare asupra ecurilor înregistrate de prezența spectacolului O trilogie antică la Paris. Titlul putea fi, la fel de bine, «Un triumf al teatrului românesc» dar cum prea adeseori de-a lungul anilor am vorbit despre «triumfuri» și prea rar cuvintele aveau altă acoperire decât propria noastră megalomanie, am preferat să reproducem opinia unui critic francez.

Deci, Trilogia «față cu» publicul parizian (ceea ce, mai ales în luna iulie, înseamnă spectatori francezi dar și englezi, americani, germani și tot ce viețuiește, se plimbă și... fotografiază în timpul verii pe malurile Senei). «Quartier d'été», festivalul care a găzduit reprezentațiile Trilogiei, este o creație recentă, cu numai un an de existență, datorată inițiativei lui Jack Lang, ministrul Culturii și Comunicării, purtătorul de cuvânt al guvernului francez. «Manifestarea», ca să folosim un termen familiar nouă, urmărește trei scopuri principale: a atribui Parisului, în timpul verii, rolul de oraș internațional al artelor; a se adresa tuturor categoriilor de public din Paris și din aglomerările pariziene, aceluia care nu pleacă în vacanță precum și turiștilor francezi și străini; a crea, pentru această perioadă deosebită a anului, evenimente culturale ieșite din comun. Spectacolele programate — teatru, dans, muzică, cinema — se desfășoară în spații de joc foarte diferite, începând cu săli de teatru binecunoscute și terminând cu parcuri sau piețe publice din centrul Parisului sau din afara lui. Trilogia a fost găzduită de «La grande halle» de la Villette, la margine de Paris, ceea ce, din punct de vedere al accesibilității, reprezenta, teoretic, un handicap. Din fericire, doar teoretic însă, pentru că la

primul spectacol sala a fost aproape plină, la al doilea a fost chiar plină, iar la următoarele trei era public și pe intervalele de acces. Deși spectacolul se termina după ora ultimului metrou (și asta nu e glumă când te afli la margine de Paris), deși în prima zi ploua ca la Cîmpulung Muscel (adică fără milă și fără sfîrșit), iar în celelalte era ori prea frig ori prea cald.

Succes mare, succes deosebit, confirmat de articolele apărute în presă, în publicații dintre cele mai importante: «Le Monde», «Libération», «Le Quotidien de Paris», «Le Figaro», «France-Soir», «Pariscope-Cinéscope» ș.a. Și pentru că am început prin a-l cita pe cronicarul de la «Le Monde», voi încheia tot cu un fragment din articolul său: «Chiar dacă sticla și oțelul de la Grande Halle de La Villette nu constituie cadrul ideal pentru punerea în evidență a arhitecturilor de lemn imaginare de Andrei Șerban, o emoție de o forță necunoscută bîntuie locul. După decenii de dictatură, această Trilogie antică avea drept scop re-crearea în România a unei comunități teatrale. Comunitatea actorilor reîmpăcați cu profesia lor, comunicarea spectatorilor sătui, deja, de mijloacele de comunicare oficiale și căutînd în teatru o imagine adevărată a lor înșile. Scopul a fost atins mai presus de orice previziune. Pentru noi, francezii, rezultatul este același. Este vorba de o trupă cum nu s-a mai văzut, nici măcar la Mnouchkine — ai cărei recenți, superbi Atrizii plătesc un tribut de necontestat lui Șerban. Și e vorba, de asemenea, de un regizor care a lucrat alături de Peter Brook și a deprins de la el, ca și din propriile călătorii în jurul lumii, cele mai bune învățăminte. Și mai este un compozitor, Elizabeth Swados, inspirat «divin». Și mai este, în sfîrșit, un public pe care spectacolul îl înalță pînă la cel mai bun nivel al său de receptare, de atenție și, în cele din urmă, de entuziasm, pentru că el află în această operă așteptarea răspunsuri preocupărilor sale, colective ori individuale.»

CRISTINA DUMITRESCU

LA PARIS ȘI LA MILANO

excepționale pentru ca turneul să nu se încheie înainte de a începe), a trecut, deci, prin... frământata istorie contemporană a Europei (dar și a României) purtând ramura de măsline a unui exemplar fapt de artă.

Aplauzele care au răsunat îndelung la spectacolele lor au răsplătit artiștii dar, nu ne îndoiim, au constituit, implicit, o răsplătă și pentru eforturile deloc neînsemnate ale tuturor aceluia ce au pus umărul (și sufletul și mintea și... punga) la realizarea practică a proiectului. Adică: Ministerul Culturii și Fundația «SOROS» care au suportat cheltuielile de transport ale trupei (ba au participat în mod substanțial și la prezența la Paris a doi critici români), UNITER (organizator al turneului și, ca orice organizator, permanent dezlegător al ltelor când acestea amenințau să se încurce), dar și consulatele române din Zagreb și din Belgrad, Institutul Român de la Paris și a. Într-un fel, aplauzele au încununat efortul tuturor.

(C.D.)

P.S. Citatul din «Le Monde» părea o încheiere potrivită pentru articol; iată însă că, departe de a constitui o încheiere, el s-a dovedit a fi, alături de celelalte cronici apărute în presa franceză, un motiv de... continuare. Nu afit a articolului nostru, desigur, cît a turneului.

Pentru că, în urma comentariilor elogioase ale criticii dar poate și mai mult în urma opiniilor entuziaste ale publicului

(opinii pentru care autorul acestor însemnări depune mărturie întrucît a tras cu urechea, fără nici o rețineră, prin foaiere), organizatorii au decis prelungirea turneului românesc cu încă două zile. Și dacă ne gîndim cîte complicații de ordin «gospodăresc» și-au creat în felul acesta (bilete de avion schimbate, rezervări la hotel pentru încă trei zile, reorganizări ale unor spectacole din festival ș.a.m.d.), dacă

ne mai gîndim și că un spectacol cum a fost acela al lui Strehler, prezentat înainte de Trilogie, a avut mare succes dar... nu a determinat, totuși, o abateră de la programarea inițială, vom avea măsura exactă a lucrurilor. Și vom avea, totodată, dovada practică pentru adevărul unei afirmații acceptate pînă acum mai mult teoretic: pentru moment, cultura este aceea cu care România poate intra în Europa (obsesia noastră cea de toate zilele și de toate zilele) pe ușa din față!

Alt P.S. (bucureștean): După cum se poate lesne observa, însemnările de mai sus au fost așternute pe hîrtie dintr-o suflare, chiar înainte de încheierea turneului. Ele ar fi trebuit, desigur, să apară atunci și, răvășit de succesul Teatrului Național, pesemne, autorul lor le-a și trimis în grabă uitînd că la noi «încetul cu încetul» se tipărește o revistă. Ar fi trebuit, poate, ca acum articolul să fie înlocuit cu un altul, mai puțin datat, dar n-am vrut să se șteargă ecourile unor aplauze ce ne-au bucurat inima și nouă, simpli spectatori, ecouri puternice în filele scrisorii la cald.

DUPĂ 20 DE ANI

S-au scurs zece ani de cînd Teatrul Național a făcut ultimul său turneu în străinătate și iată că anul acesta ne oferă darnic un program de invidiat, cu nu mai puțin de patru participări la diferite festivaluri internaționale.

Despre primul turneu, cel de la Milano, vorbim la trecut, el consumîndu-se în perioada 2—6 iulie. Plasat în mijlocul unei veri fierbinți, am fost (o parte din colectiv) martori și ai unor evenimente politice la fel de fierbinți. Porniți din București cu două mașini de decoruri și costume, precum și cu două autocare cu actori (un colectiv de 50 de oameni), am fost nevoiți să abandonăm itinerariul inițial ce ne purta în drumul nostru către Milano prin Iugoslavia și să ocolim prin Ungaria și Austria, într-un voiaj non-stop de 2000 km — și asta din aceeași jenă financiară ce urmărește cultura noastră de atîta vreme.

Odată ajunși la destinație, am trecut imediat la treabă, sub directă supraveghere a lui Andrei Șerban. Am făcut o repetiție de amplasare în noul spațiu de joc «Ansaldo» — aparținînd C.R.T. (Centro di Ricerca per il Teatro) — aflat într-o imensă hală industrială dezafectată și amenajată pentru a putea găzdui diverse manifestări artistice. În această primă luare de contact am avut în vedere și varianta de a juca fără decoruri și costume, dat fiind faptul că ambele mașini în care se aflau acestea rămăseseră blocate undeva pe teritoriul Croației, unde au ajuns într-o clipă de optimism exagerat, crezînd că vor putea scurta drumul cu aproximativ 600 de km și că vor menaja astfel fragila rezistență a mult încercatelor noastre mijloace de deplasare (care pot oricînd stîrni invidia celor mai pasionați colecționari de mașini ieșite din uz). Șansa a suris totuși celor cinci însoțitori ai acestor mașini și, după patru zile de spaimă și incertitudine, au reușit să ia drumul către Milano tot prin Ungaria și Austria. Ajunși la destinație, cu mic cu mare am descărcat decorul, s-au făcut luminile și, cu o singură zi întîrziere, zi pe care apoi am recuperat-o prelungind seria de spectacole pînă duminică 7 iulie, am putut prezenta publicului milanez Trilogia lui Andrei Șerban. Publicul a primit spectacolul ca pe un eveniment, aplaudat și ovaționat minute în șir. După efortul și emoțiile de pe parcurs, au fost clipe reconfortante, care dădeau un sens strădaniei noastre și a celor ce ne erau gazde. Bucuria însă a fost tulburată, deoarece a doua zi, în clipa în care instrumentele dădeau semnalul de începere a celui de-al doilea spectacol, dl. Martínez, gazda noastră, vizibil încurcat, ne anunța cu o voce stînsă că vigilenta poliție milaneză interzicea

desfășurarea spectacolului pe motiv că sala nu prezintă o serie de amenajări (15 la număr) care să-i confere securitate.

Decepția că nu putem juca în fața unui public interesat, care se masase la intrarea în sală și refuza să plece, ne-a fost compensată însă de faptul că noi, un colectiv invitat în inima Lombardiei, am fost utili poliției locale, ajutînd-o să descopere acest centru de experimente teatrale despre a cărui existență nu avea cunoștință. Au urmat apoi discuții între organizatorii festivalului și persoanele răspunzătoare de viața culturală a orașului și vineri seara ne-am reluat seria de spectacole și — de ce nu? — de succese. Același interes, aceeași primire entuziastă din partea spectatorilor, în ciuda căldurii sutoacante. Au apărut apoi primele cronici: în «Il Giornale» de vineri 5 iulie, sub semnătura Mariei Marazzoni, care analiza spectacolul cu multă finețe profesională, sau în «Corriere della sera», sub semnătura Magdei Poli, care încheia astfel: «aplauze triumfale ale unui public încins, pentru o companie de excepțională profesionalitate». Au mai fost și alte cronici tot afit de elogioase, unele exprimîndu-și mirarea că nu au existat programe în care să apară distribuția spectacolului (nu știu cui aparține această regretabilă omisiune, în orice caz abia vineri seara, prin grija celor de la C.R.T., a apărut la intrare un panou pe care se afla distribuția), sau o altă cronică, la fel de bună ca și celelalte, dar în care, dintr-o surprinzătoare necunoaștere a geografiei, succesul spectacolului era pus pe seama «talentatului colectiv al Teatrului Național din București — Ungaria» (!!).

Dincolo însă de toate aceste mici neplăceri, succesul trainic, consemnat la unison și fără rețineri, ne-a făcut să ne simțim bine și să primim cu multă încredere evoluțiile viitoare, începînd cu turneul de la Paris.

Alături de satisfacțiile profesionale, au mai fost și desfătările noastre de ordin estetic, ca turiști, atunci cînd străbăteam piața celebrului Dom, a nu mai puțin celebrei Scala sau atunci cînd contemplam copleșitorul cîntec de lebdă al celui ce a fost Michelangelo, cu tulburătoare Pietă neterminată. Amintiri superbe ale unui climat de înaltă spiritualitate, ce nu pot să nu te urmărească și să te invite la meditație.

Mai văzusem Milano acum 20 de ani, cînd, pe scena Teatrului Piccolo, Naționalul bucureștean jucase Regele Lear în regia lui Radu Penciulescu. Și în teatru, uneori, trebuie să ai răbdare.

CONSTANTIN DINULESCU